

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет хореографічного мистецтва
Кафедра народної хореографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи
_____ 2019 року

ПРОГРАМА ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРИЧНИЙ БАЛЬНИЙ ТАНЕЦЬ

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність 024 «Хореографія»
Освітня програма «Народна хореографія»
Ступінь «Бакалавр»

Харків, ХДАК, 2019

Програма та навчально-методичні матеріали з дисципліни **«Історичний бальний танець та методика»** для студентів, що навчаються за ступенем «Бакалавр» спеціальністю 024 «Хореографія» освітньої програми «Народна хореографія» – Х. ХДАК, 2019 – 24 с.

Затверджено радою факультету
хореографічного мистецтва
(протокол № 1 від 26 серпня 2019 року)

Рекомендовано кафедрою народної хореографії
(протокол № 1 від 23 серпня 2019 року)

Укладач:
старший викладач Шилова Л. М.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова	
	Напрямок підготовки 024 Хореографія		
Індивідуальне науково-дослідне завдання <i>курсорова робота або аналоги</i> (назва)	Спеціальність (освітня програма) Народна хореографія	Рік підготовки:	
		3-й	–
Загальна кількість годин -180		Семестр	
		5-й, 6-й	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 5 сем. – 4 год. 6 сем. – 2 год. самостійної роботи студента – 1,5 год.	Ступінь: бакалавр	Лекції	
		14 год.	–
		Практичні	
		88 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		78 год.	–
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік 5-й сем., іспит 6-й сем			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 102 / 78

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Історичний бальний танець» являється обов'язковою в освітній програмі та має за мету засвоєння всесвітньої та вітчизняної хореографічної спадщини, усвідомлення історії розвитку хореографії, формування теоретичних знань та практичних навичок виконання та викладання танців різних історичних епох.

Обсяг дисципліни складає 6 кредитів ЄКТС, передбачає загальну кількість – 180 годин, з них 14 лекційних, 88 практичних та 78 годин самостійної роботи.

Дисципліна «Історичний бальний танець» опановується на 3 курсі, протягом двох семестрів. Передумовою вивчення дисципліни являється володіння основами класичного танцю, азами музичної грамоти та загальними знаннями історії хореографічного мистецтва.

«Історичний бальний танець» впливає на формування, визначених освітньою програмою компетентностей: здатність володіти методикою викладання фахових дисциплін, здатність мобільного освоєння різноманітного репертуару у різних видах хореографічного мистецтва, здатність здійснювати на достатньому художньому та технічному рівні виконавську діяльність, здатність створювати танцювальні номери та хореографічні композиції різні, використовуючи знання історичного бального танцю, здатність виконувати різні творчі замовлення з хореографічного мистецтва.

Програмними результатами вивчення дисципліни є вміння досліджувати та використовувати різні джерела вивчення історичних бальних танців; оперувати термінологією; відрізнити стилістичні

особливості та манеру виконання історичних бальних танців різних історичних епох; методично грамотно та стилістично вірно виконувати реверанси дам та уклони кавалерів; виконувати основні рухи та композиції танців XV – XIX століть; самостійно працювати над вдосконаленням своєї виконавської майстерності; робити запис вивчених танців; працювати з концертмейстером на уроках історичного бального танцю; викладати історичний бальний танець в навчальних закладах I-II рівня акредитації.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є задовільна демонстрація теоретичних знань та практичних навичок, в обсязі передбаченому робочою програмою курсу. Детально з якісним критерієм оцінювання можна ознайомитись в розподілі балів за формами контролю.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: академічні покази, заліки, екзамени.

Програма навчальної дисципліни

Зміст курсу

3 курс 5 семестр

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИЧНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ

Тема 1. Предмет вивчення історичного бального танцю. Термінологія

Ціль та завдання курсу. Зв'язок з іншими учбовими дисциплінами. Виникнення побутових танців у Європі. Зв'язок з народними першоджерелами. Місце історичного бального танцю в практиці музикального театру. Зв'язок з сценічною хореографією. Вплив історичного бального танцю на формування та розвиток класичного танцю.

Французька термінологія. Значення відкриття Королівської академії танцю для розповсюдження французької термінології. Затвердження французької термінології в літературі з хореографії. Використання однакових термінів для рухів та назв танців. Відсутність єдності в назвах та класифікації танців.

Тема 2. Джерела вивчення та сфера застосування історичного бального танцю

Монографії та посібники хореографів та теоретиків балету: Антоніуса де Арена, Туано Арбо, Фабріціо Карого, Чезаре Негрі, Філіпа Рамо. «Танцевальний учитель» І. Кускова – перше практичне керівництво російського автора. Труди Л. Петровського, Н. Івановського, М. Васильєвої-Рождественської.

Літературні джерела вивчення історичного бального танцю: описи, згадування, різноманітні відомості письменників, дослідників, а також очевидців.

Знайомство с живописом: картинами, гравюрами. Використання іконографічного методу. Вивчення музики даної історичної епохи. Вивчення кращих зразків сценічної форми побутового танцю.

Застосування історичного бального танцю в виставах оперно-балетного театру, театру музикальної комедії, драматичних театрах, в кінематографі, в репертуарі професійних та аматорських танцювальних колективів.

Тема 3. Методика викладання історичного бального танцю

Виховна роль уроків історичного бального танцю. Екзерсис історичного бального танцю. Методичні основи та термінологія історичного бального танцю. Побудова уроку. Музичне супроводження. Основні вимоги до виконання реверансів дам та уклонів кавалерів, композицій історичних бальних танців.

РОЗДІЛ 2.

ВИВЧЕННЯ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ XIX СТОЛІТТЯ

Тема 4. Танцювальна культура XIX століття

Проведення придворних балів, балів-маскарадів, театралізованих вечорів. Відкриття в містах Європи спеціальних танцювальних класів. Костюми дам та кавалерів, їх вплив на стиль та манеру виконання танців XIX століття.

Особливості побудови танців XIX століття. Техніка виконання.

Історія походження та характеристика найбільш популярних танців XIX століття (вальс, полонез, мазурка, полька, французька кадрили, екосез).

Тема 5. Реверанси дам та уклони кавалерів XIX століття

Постанова корпусу дами. Положення рук (долонь у долонь). Позиції ніг. Реверанс дами. Реверанс дами з віялом у руках.

Постанова корпусу кавалера. Положення рук. Позиції ніг. Уклін кавалера (військового та цивільного).

Відпрацювання реверансів дам та уклінів кавалерів в поєднанні з кроками.

Тема 6. Основні елементи танців XIX століття

Основні елементи французької кадрили:

- pas glissé;
- pas chassé;
- pas élevé;
- поворот А і Б;
- чотири форми pas chassé;
- double pas chassé.

Основні елементи лендлера:

- основний крок лендлера з просуванням вперед та назад;
- pas balancé: на місці, з просуванням вперед, назад, з обертом;
- pas de basque: на місці, з просуванням вперед, з обертом;
- pas вальсу: без оберту, з обертом, вправо та вліво.

Основні елементи екоsezу:

- pas glissé;
- pas chassé;
- pas élevé;
- поворот А і Б;
- чотири форми pas chassé;
- double pas chassé.

Вивчення та відпрацьовування техніки і манери виконання.

Тема 7. Композиції танців XIX століття

Основні положення рук дами та кавалера в парі. Композиції танців:

- французька кадрили;
- лендлер;
- алеман;
- екоsez.

Вивчення 1-2 танців за розсудом викладача. Відпрацьовування техніки та манери виконання.

РОЗДІЛ 3.

ВИВЧЕННЯ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ XV-XVI СТОЛІТЬ

Тема № 8. Танцювальна культура середньовіччя. Побутові танці епохи Відродження

Епоха середньовіччя. Гніт церкви, як перешкода для розвитку бального танцю. Народні свята і танці селян та ремісників.

Танцювальна техніка, манера виконання, музичне супроводження раннього та пізнього середньовіччя. Свята та танці знаті (танці-ходи, бассданси). Костюми XV – XVI століть та їх вплив на техніку та манеру виконання.

Бранль – першоджерело всіх бальних танців, що з'явилися пізніше. Фарандола, бурре, рігодон – танці що з'явилися в епоху середньовіччя, але популярні в деяких місцевостях Франції до наших часів.

Епоха Відродження та її вплив на розвиток побутової хореографії. Поява вчителя танців – викладача витончених манер. Парний танець епохи Відродження. Техніка виконання танців. Історія походження та характеристика танців: павана, вольта, гальярда, куранта, сарабанда

Тема № 9. Реверанси дам та уклони кавалерів XV – XVI століть

Постанова корпусу дами. Положення рук дами, манера тримати сукню. Позиції ніг. Вивчення реверансу та салюту дами.

Постанова корпусу кавалера. Положення рук. Навички поводження з капелюхом. Вивчення уклону та салюту кавалера.

Відпрацьовування техніки та манери виконання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Тема № 10. Основні елементи танців XV – XVI століть

Постанова корпусу, положення рук жінки та чоловіка, позиції ніг, що притаманні виконанню селянського бранлю.

Основні рухи селянського бранлю:

- винесення ніг вперед та назад (в IV повітряну позицію) з підскоком;
- погойдування корпусу по II позиції.

Вивчення різних варіантів поєднання основних рухів, а також ускладнених поворотами.

Основні рухи фарандоли:

- сланкий біг з просуванням вперед, назад, з боку в бік, в повороті;
- підскік на опорній нозі з винесенням робочої ноги вперед, вбік;

Основні елементи павани:

- кроки бранлю (простий, подвійний, з репризою);
- крок павани.

Основні елементи гальярди:

- кроки;
- gigue;
- pas élevé;
- переступ;
- гальярдний стрибок;
- руада;
- pas chassé;
- позування.

Вивчення та відпрацювання техніки та манери виконання.

Основні елементи куранти:

- pas tombé з просуванням вперед;
- pas tombé з просуванням вперед, в поєднанні з кроками;
- pas de bourrée;
- pas jeté;
- позування.

Вивчення та відпрацювання техніки та манери виконання.

Основні рухи сарабанди:

- pas glissé вбік в поєднанні з кроками;
- кроки;
- позування;
- сполучення tombé-couré на місці з кроком вбік та battements tendus вперед.

Вивчення та відпрацювання техніки та манери виконання.

Тема № 11. Композиції танців XV – XVI століть

Основні положення рук дами та кавалера в парі. Композиції танців:

- селянський бранль;
- морванський бранль;
- фарандола;
- павана;
- гальярда;
- куранта;
- сарабанда.

Вивчення 1-2 танців за розсудом викладача.

3 курс 6 семестр

РОЗДІЛ 4.

ВИВЧЕННЯ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ XVII СТОЛІТТЯ

Тема № 12. Танцювальна культура XVII століття

Характеристика епохи, стильові особливості виконання танців. Техніка та композиція бальних танців XVII століття. Бали, їх походження, особлива розкіш при Людовіку XIV. Створення Паризької Академії танцю та її значення у розвитку танцювальної культури. Призначення Академії, завдання її діяльності. Балет при дворі Людовика XIV. Вплив народного та побутового танцю Франції XVI –

XVII століть на розвиток балетного театру та сценічного танцю. Костюми XVII століття, їх вплив на техніку та манеру виконання танців.

Менует – його походження, композиція. Характеристика романески – популярного салонного танцю XVII.

Тема № 13. **Реверанси дам та уклони кавалерів XVII століття**

Постанова корпусу дами. Положення рук дами, манера тримати сукню. Позиції ніг. Вивчення реверансу та салюту дами.

Постанова корпусу кавалера. Положення рук. Навички поводження з капелюхом. Вивчення уклону та салюту кавалера.

Відпрацьовування техніки та манери виконання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Тема № 14. **Основні елементи танців XVII століття**

Основні елементи повільного менуету:

- основний крок менуету;
- pas menus;
- pas grave чи balance menuet;
- крок вперед та pas de bourrée;
- позування.

Основні рухи романески:

- кроки;
- pas chassé з просуванням вперед, вбік та назад;
- pas de bourrée;
- pas de bourrée en tournant;
- relevé з салютом;
- pas glissade;
- sissonne ouverte;
- pas ballotté;
- pas jeté;
- pas tombé без просування.

Вивчення та відпрацьовування техніки та манери виконання.

Тема № 15. **Композиції танців XVII століття**

Основні положення рук дами та кавалера в парі. Композиції танців:

- менует;
- романеска.

Вивчення 1-2 танців за розсудом викладача. Відпрацьовування техніки та манери виконання.

РОЗДІЛ 5.

ВИВЧЕННЯ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ XVIII СТОЛІТТЯ

Тема № 16. **Танцювальна культура XVIII століття.** Характеристика епохи. Хореографічне мистецтво XVIII століття. Стель рококо та його вплив на бальний танець. Удосконалення та розвиток раніш існуючих форм. Парні танці першої половини XVIII століття – менует, гавот, бурре, паспье, рігодон. Особливості композиції та малюнків танців, різноманітність та складність рухів, жвавість темпу. Придворні бали XVIII століття. Труді з теорії хореографії Ж. Ж. Новера, Р. Фельє, Дезе, Рамо.

Масові танці другої половини XVIII століття. Походження контрдансу, особливості його побудови. Поява та швидке розповсюдження тампету, матредуру та танцю з шалью (pas de châte). Популярність фарандоли. Походження полонезу, особливості його побудови.

Тема № 17. **Побутовий танець в Росії.**

Місце народних свят та танців в житті давніх слов'ян. Хороводи та народні танці – перші суспільні танці. Перетворення царя Петра I наприкінці XVII та на початку XVIII століття, що стосувались життєвого укладу бояр та дворянства. Видання «Юности честное зеркало или Показания к житейскому обхождению». Заснування ассамблей, їх організація та проведення. Впровадження західноєвропейських бальних танців в дворянський побут. Танці, що виконувались на перших російських балах – асамблеях (церемоніальний танець, менует, «польський»), танці-ігри, англійський танець (екосез), ланцюговий танець (Kettentanz) та прощальний танець). Костюми дам та кавалерів. Обов'язковість викладання танцю в навчальних закладах. Танцювальна культура Росії XIX століття. Роль викладача танців (танцмейстера) в вищому колі суспільства. Популярні танці XIX століття (вальс в «два па», мазурка, екосез, французька кадрили, котільон, полька, а також краков'як, венгерка, вальс-мазурка, падекатр, мінйон, шакон, фігурний вальс, та характерні танці – фанданго, російська, казачок, кавказька лезгінка).

Термінологія												
Тема 2. Джерела вивчення та сфера застосування історичного бального танцю	1	1										
Тема 3. Методика викладання історичного бального танцю	3	2				1						
Разом	5	4				1						
Розділ 2. Вивчення танцювальної культури XIX століття												
Тема 4. Танцювальна культура XIX століття.	3	2				1						
Тема 5. Реверанси дам та уклони кавалерів XIX століття	4		2			2						
Тема 6. Основні елементи танців	6		4			2						

XIX століття.													
Тема 7. Композиції танців XIX століття	33		22			11							
Разом	46	2	28			16							
Розділ 3. Вивчення танцювальної культури XV – XVI століть													
Тема 8. Танцювальна культура середньовіччя. Побутові танці епохи Відродження			3	2			1						
Тема 9. Реверанси дам та уклони кавалерів XV – XVI ст.	6		4			2							
Тема 10. Основні елементи танців XV–XVI століть	6		4			2							
Тема 11. Композиції танців XV – XVI століть	36		24			12							
Разом	51	2	32			17							
усього за семестр	102	8	60			34							
3 курс 6 семестр													
Розділ 4. . Вивчення танцювальної культури XVII століття													

Тема 12. Танцювальна культура XVII століття.	4	2				2						
Тема 13. Реверанси дам та уклони кавалерів XVII століття	6		2			4						
Тема 14. Основні елементи танців XVII століття	6		2			4						
Тема 15. Композиції танців XVII століття	20		10			10						
Разом	36	2	14			20						
Розділ 5. Вивчення танцювальної культури XVIII століття												
Тема 16. Танцювальна культура XVIII століття.	4	2				2						
Тема 17. Побутовий танець в Росії	4	2				2						
Тема 18. Ревера	6		2			4						

нши дам та уклони кавалерів XVIII століття												
Тема 19. Основні елементи танців XVIII століття	8		2			6						
Тема 20. Композиції танців XVIII століття	20		10			10						
Разом	42	4	14			24						
Усього	78	6	28			44						

Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема: Реверанси дам та уклони кавалерів XIX століття

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: базова (1-5), допоміжна (3; 4; 8; 13-17; 19; 21-24)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Вивчення постанови корпусу дам, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Вивчення реверансу дами та реверансу дами з віялом у руках.

Завдання 3. Вивчення постанови корпусу кавалера, положень рук, позиції ніг.

Завдання 4. Вивчення уклону кавалера (військового та цивільного).

Завдання 5. Відпрацювання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття № 2-4

Тема: Основні елементи танців XIX століття

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: базова (1-5), допоміжна (3; 4; 8; 13-17; 19; 21-24)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осми-слення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Повтор та закріплення постанови корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Виконання реверансу дами та уклону кавалера.

Завдання 3. Вивчення основних елементів французької кадрилі та екосезу: pas glissé; pas chas-sé; pas élevé; поворотів А і Б

Завдання 4. Вивчення чотирьох форм pas chassé; double pas chassé.

Завдання 5. Вивчення основних елементів алеману, лендлеру: основний крок лендлеру (з просуванням вперед та назад); pas balancé (на місці, з просуванням вперед, назад, з обертом); pas de basque (на місці, з посуванням вперед, з обертом); pas вальсу (без оберту, з обертом, вправо та вліво).

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття № 5-13

Тема: Композиції танців XIX століття

Мета вивчення: засвоєння композицій танців XIX століття, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: базова (1-5), допоміжна (3; 4; 8; 19; 21-24)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осми-слення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Виконання реверансів дам та уклонів кавалерів

Завдання 2. Повтор та закріплення основних рухів французької кадрилі, екосезу, лендлеру, алеману.

Завдання 3. Вивчення французької кадрилі (фігури обираються на розсуд викладача)

Завдання 4. Вивчення лендлеру, алеману (на вибір викладача)

Завдання 5. Вивчення екосезу.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, комбінацій та композицій, які вивчались в ході практичної роботи; відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, фіксація в конспектах малюнків, рухів, музичних розкладок танців що вивчались.

Практичне заняття № 14-15

Тема: Реверанси дам та уклони кавалерів XV-XVI століть

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: базова (5; 6; 8-10), допоміжна (3; 7; 13-17; 20)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осми-слення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Постанова корпусу дами. Положення рук дами, манера тримати сукню. Позиції ніг.

Постанова корпусу кавалера. Положення рук. Відпрацювання техніки та манери виконання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Завдання 2. Вивчення реверансу та «салюту» дами.

Завдання 3. Вивчення постанови корпусу кавалера, положень рук; набуття навичок поводження з головним вбранням.

Завдання 4. Вивчення уклону та «салюту» кавалера.

Завдання 5. Відпрацювання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття № 16-18

Тема: **Основні елементи танців XV-XVI століть**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: базова (5; 6; 8-10), допоміжна (3; 7; 13-17; 20)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Повтор та закріплення постанови корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Виконання композицій реверансів дам та уклонів кавалерів.

Завдання 3. Вивчення основних рухів селянського бранлю: винесення ніг вперед та назад (в IV повітряну позицію) з підскоком; погойдування корпусу по II позиції, вивчення різних варіантів поєднання основних рухів, а також ускладнених поворотами.

Завдання 4. Вивчення основних рухів фарандоли: сланкий біг з просуванням вперед, назад, з боку в бік, в повороті; підскок на опорній нозі з винесенням робочої ноги вперед, вбік;

Завдання 5. Вивчення основних елементів павани: кроки бранлю (простий, подвійний, з репризою); крок павани.

Завдання 6. Вивчення основних елементів гальярди: кроки; *grue*; *pas élevé*; переступ; гальярдний стрибок; *руада*; *pas chassé*; позування.

Завдання 7. Вивчення основних елементів куранти: *pas tombé* з просуванням вперед; *pas tombé* з просуванням вперед, в поєднанні з кроками; *pas de bourrée*; *pas jeté*; позування.

Завдання 8. Вивчення основних рухів сарабанди: кроки; *pas glissé* вбік в поєднанні з кроками; позування; сполучення *tombé-couré* на місці з кроком вбік та *battements tendus* вперед.

На розсуд викладача вивчаються рухи не менш ніж одного з селянських танків (фарандола, морванський бранль, селянський бранль) та 2 аристократичних.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття № 19-28

Тема: **Композиції танців XV-XVI століть**

Мета вивчення: засвоєння композицій танців, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: базова (5; 6; 8-10), допоміжна (3; 7; 17; 20)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Виконання реверансів дам та уклонів кавалерів

Завдання 2. Повтор та закріплення основних рухів танців, що обрані до вивчення.

Завдання 3. Вивчення композиції селянського бранлю; фарандоли, морванського бранлю (на вибір викладача)

Завдання 4. Вивчення композиції танців павана, куранта (на вибір викладача)

Завдання 5. Вивчення композиції гальярди, сарабанди. (на вибір викладача)

Вивчаються 2-3 танка за розсудом викладача.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, комбінацій та композицій, які вивчались в ході практичної роботи; відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, фіксація в конспектах малюнків, рухів, музичних розкладок танців що вивчались.

Практичне заняття № 29

Тема: **Реверанси дам та уклони кавалерів XVII століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: базова (1; 2; 5), допоміжна (3; 8; 13-17; 22; 24)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Вивчення постанови корпусу дам, положень рук, манера тримати сукню, позицій ніг.

Завдання 2. Вивчення реверансу та «салюту»дами

Завдання 3. Вивчення постанови корпусу кавалера, положень рук, позицій ніг, набуття навички поведження з головним вбранням

Завдання 4. Вивчення уклону кавалера.

Завдання 5. Відпрацювання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття № 30-31

Тема: **Основні елементи танців XVII століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: базова (1; 2; 5), допоміжна (3; 8; 13-17; 22; 24)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Повтор та закріплення постанови корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Виконання реверансу дами та уклону кавалера.

Завдання 3. Вивчення основних елементів повільного менуету: основний крок менуету; pas menus; pas grave чи balance menuet; крок вперед та pas de bourrée; позування.

Завдання 4. Вивчення основних рухів романески: кроки на пів пальцях; pas chassé з просуванням вперед, вбік та назад; pas de bourrée; pas de bourrée en tournant; relevé з салютом; pas glissade; sissonne ouverte; pas ballotté; pas jeté; pas tombé без просування.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття № 32-35

Тема: **Композиції танців XVII століття**

Мета вивчення: засвоєння композицій танців XVII століття, стилю, манери та методики виконання.

Література: базова (1; 2; 5), допоміжна (3; 8; 17)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Виконання реверансів дам та уклонів кавалерів

Завдання 2. Повтор та закріплення основних рухів повільного менуету та романески

Завдання 3. Вивчення композиції повільного менуету

Завдання 5. Вивчення композиції романески

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, комбінацій та композицій, які вивчались в ході практичної роботи; відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, фіксація в конспектах малюнків, рухів, музичних розкладок танців що вивчались.

Практичне заняття № 36

Тема: **Реверанси дам та уклони кавалерів XVIII століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: базова (1; 2; 4; 5), допоміжна (3; 6; 8; 13-17; 18; 20; 24)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Вивчення постанови корпусу дам та кавалерів, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Вивчення реверансів та «салютів» дам, уклонів та «салютів» кавалерів

Завдання 3. Вивчення композиції уклонів дам і кавалерів в поєднанні з кроками.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття № 37

Тема: **Основні елементи танців XVIII століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: базова (1; 2; 4; 5), допоміжна (3; 6; 8; 13-17; 18; 20; 24)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Повтор та закріплення постанови корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Виконання реверансу дами та уклону кавалера.

Завдання 3. Вивчення основних елементів швидкого менуету: реверанс з легким стрибком; pas chassé; pas menus; balancé menuet; sissone ouverte; pas de bourrée; позування.

Завдання 4. Вивчення основних елементів гавоту та жиги: entrechat quatre; pas chassé; pas de bourrée; pas jeté; кроки на пів пальці в позу arabesque; pas menus; pas glissade; temps leve; pas

assemblé; changement de pied; pas echappe на II поз., сценічні sissonnes в II arabesque, позування.

Завдання 5. Вивчення основного кроку полонезу

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття № 38-41

Тема: **Композиції танців XVIII століття**

Мета вивчення: засвоєння композицій танців XVIII століття, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: базова (1; 2; 4; 5), допоміжна (3; 6; 8; 17; 18)

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Виконання реверансів дам та уклонів кавалерів

Завдання 2. Повтор та закріплення основних рухів швидкого менуету, гавоту, жиги, полонезу.

Завдання 3. Вивчення композиції швидкого менуету

Завдання 4. Вивчення композицій гавоту, жиги (на розсуд викладача)

Завдання 5. Вивчення композиції полонезу.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, комбінацій та композицій, які вивчались в ході практичної роботи; відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, фіксація в конспектах малюнків, рухів, музичних розкладок танців що вивчались.

Інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи

Дисципліна «Історичний бальний танець та методика його викладання» в системі підготовки бакалаврів з хореографії передбачає формування навичок як виконавця, так і викладача, охоплює історичні бальні танці різних епох.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Історичний бальний танець та методика його викладання» визначається програмою навчальної дисципліни та містить завдання для опанування **теоретичного й практичного матеріалу.**

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПАНУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

- вивчати лекційний матеріал, який пропонується викладачем;
- обмірковувати його зміст, виділяти основні риси притаманні тій чи іншій історичній епохі;
- визначати танці найбільш розповсюджені у цей час, ознайомитися з історією їх виникнення, особливостями побудови та танцювальної лексики;
- уявляти стиль і манеру поведінки людей у побуті та під час виконання танців, намагатися відтворювати її;
- вивчати базову та додаткову літературу, що рекомендована до цієї лекції;
- читати художню літературу, яка описує час, що вивчається на лекціях та практичних заняттях;
- відповідати на питання для самоконтролю, що надані наприкінці лекцій;
- знайомитися з іконографічними матеріалами (гравюрами, картинами, статуетками й т. і.), які відображають певну епоху та дають поняття про костюми, прикрашання залів, де проходили бали;

- вивчати постаті людей, що застигли у певних позах, намагатися повторювати відбиті на полотнах пози, уявляти їх рухи. Все це допоможе на практичних заняттях створити достовірний образ під час виконання уклонів й танців;
- прослуховувати музику, яка відповідає певній добі, що вивчається. Аналізувати її побудову, метро ритм, характер, настрій, особливості колориту. Це в подальшому допоможе проникнутися духом відповідного часу та орієнтуватися в музиці;

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПАНУВАННЯ ПРАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

- засвоювати особливості постанови корпусу, рук, ніг та голови треба спочатку в статичному положенні. Має сенс працювати перед дзеркалом, перевіряючи вірність виконання. Відпрацьовувати треба до тих пір, доки не прийде м'язове відчуття стиля та манери даної пози, руху. Для закріплення необхідно, вже не дивлячись в дзеркало, рухатися по залу, фіксуючи потрібну постанову корпусу, положення рук та уявляючи себе особою певної доби.
- вивчати виконання реверансів дам, уклонів кавалерів та основних рухів танців треба самостійно відпрацьовуючи їх в балетному класі перед дзеркалом. Для цього в повільному темпі під власний рахунок треба багато разів повторювати рухи, керуючись методикою їх виконання та вказівками і зауваженнями викладача. Повторювати рухи треба стільки разів, доки вони не будуть виконуватись вільно, легко, виразно та усвідомлено. Потім треба відпрацьовувати ці рухи в необхідному темпі. Дуже важливо приділяти увагу не тільки техніці виконання, але й стилю та манері певного часу.
- вивчати хореографічні тексти запропонованих викладачем композицій танців треба також спочатку в повільному, а потім в необхідному темпі. Корисно після індивідуальної самостійної роботи об'єднатися з іншим студентом групи для відпрацьовування композиції в парі. При цьому варто приділити увагу положенню рук в парі, збереженню дистанції, відношенню партнерів. З однаковою ретельністю треба вивчати партію дами та кавалера, незважаючи на стать.
- записувати та вивчати термінологію історичного бального танцю, що використовується на уроках.
- фіксувати матеріал, що вивчається на практичних заняттях, використовуючи кратку систему запису рухів та малюнків. Це полегшує запам'ятовування матеріалу, поглиблює засвоєння, а також допомагає під час роботи с записами танців, що приводяться в учбових посібниках з історичних бальних танців.

ОПАНУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Лекція № 1.

Тема №1: ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ. ТЕРМІНОЛОГІЯ

Мета вивчення: надати уявлення про предмет вивчення історичного бального танцю, його співвідношення зі сценічною хореографією, познайомити з термінологією.

Література: основна (3; 5-7), додаткова (1-3; 6; 11; 20)

Питання для самостійної роботи:

1. Що є танець?
2. Яку роль в житті людей відігравав танець в різні історичні часи?
3. Як пов'язані між собою історичні та сценічні танці?
4. Коли відбувся розділ сценічного та побутового танцю, з чим було пов'язано це явище?
5. Які рухи класичного танцю походять з історично-побутових танців?
6. Пояснити наявність французької термінології в історичному бальному танці.
7. Дати приклади назв рухів, які одночасно позначають назви танців.

Лекція № 2.

Тема №2: ДЖЕРЕЛА ВИВЧЕННЯ ТА СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ІСТОРИЧНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ

Мета вивчення: – ознайомити студентів з різними джерелами вивчення історичного танцю, дати поняття про можливість використання результатів досліджень в майбутній роботі викладача та балетмейстера.

Література: основна (1-3; 5-7), допоміжна (1-3; 6; 8; 11; 13; 16; 18; 19; 20).

Питання для самостійної роботи:

1. Яким часом датуються перші манускрипти з танцю, хто їх автори?
2. Які монографії з танцю вам відомі?
3. Які розділи має книга «Историко-бытовой танец» М. В. Васильєвої-Рождественської?
4. Що представляє собою іконографічний метод дослідження танцю?
5. Музика яких композиторів може допомогти при створенні правдивого історичного бального танцю?
6. Де і для чого використовуються історичні бальні танці?
7. Навести приклади використання історичних танців в балетних виставах.

Лекція № 3.

Тема № 3: МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИЧНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ

Мета вивчення: висвітлити мету та завдання вивчення історичного бального танцю, розкрити специфіку викладання дисципліни, описати основні етапи вивчення практичного матеріалу.

Література: основна (5; 7), додаткова (3; 4; 21; 22).

Питання для самостійної роботи:

1. Сформулюйте мету та завдання вивчення історичного бального танцю.
2. Яким чином історичний бальний танець виховує акторську майстерність?
3. Що допомагає учням зрозуміти, уявити та навчитися передавати манеру й стиль певної епохи?
4. В якому порядку відбувається викладання практичного матеріалу курсу?
5. Поясніть чому спочатку вивчається ХІХ ст., а потім вже інші?

Лекція № 4.

Тема № 4: ТАНЦЮВАЛЬНА КУЛЬТУРА ХІХ СТОРІЧЧЯ

Мета вивчення: ознайомити студентів з танцювальною культурою ХІХ ст, з різновидами балів того часу, манерою та стилем поведінки дам і кавалерів, з особливостями танців, які були популярні в суспільстві в ХІХ ст.

Література: основна (1-5; 7;), додаткова (3;4; 6; 8; 18; 24)

Питання для самостійної роботи:

1. Які різновиди балів існували в ХІХ ст., чим вони відрізнялись один від одного?
2. Надати опис вбрання дам і кавалерів ХІХ ст.
3. Особливості композиційної побудови й техніки танців ХІХ ст.
4. Які танці набули популярності в ХІХ ст.?
5. Чому ХІХ ст. називається епохою вальсу?

Лекція № 5.

Тема №6: ТАНЦЮВАЛЬНА КУЛЬТУРА СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ.

ПОБУТОВІ ТАНЦІ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

Мета вивчення: ознайомити студентів з танцювальною культурою епохи середньовіччя та Відродження, дати поняття про еволюцію композиційної побудови, танцювальної техніки, манери виконання, музичного супроводження в епоху раннього та пізнього середньовіччя.

Література: Основна (5-10), додаткова (3; 6; 7; 11; 13-17; 20; 24).

Питання для самостійної роботи:

1. Надати порівняльну характеристику композиційної побудови, техніки та манери виконання танців раннього та пізнього середньовіччя.
2. Перечислити танці середньовіччя, розповісти історію їх походження.
3. Як змінилась композиційна побудова, техніка та манера виконання, музичне супроводження танців в епоху Відродження?
4. Розповісти про історію походження танців епохи Відродження, надати їм характеристику.

Лекція № 6.

Тема №12: ТАНЦЮВАЛЬНА КУЛЬТУРА XVII ст.

Мета вивчення: ознайомити студентів з особливостями танцювальної культури XVII ст., діяльністю Королівської Академії танцю, рівнем розвитку танцювальної техніки, стильовими особливостями виконання танців, історією виникнення танців популярних в цей час.

Література: Основна (2; 3; 5; 7), додаткова (2; 3; 6; 8; 11; 13-16; 17; 20; 24)

Питання для самостійної роботи:

1. В якій країні особливо розвивається танцювальна культура в XVII ст.?
2. Що таке «бал», з якого часу вони стали проводитися, які види балів були?
3. Надати описання костюмів дам і кавалерів XVII ст.
4. Як змінилась техніка та манера виконання танців в XVII ст.?
5. В якому році, ким, з якою метою була відкрита Королівська Академія танцю.
6. Перелічите танці, що виконувались на балах в XVII ст.

Лекція № 7.

Тема № 16: ТАНЦЮВАЛЬНА КУЛЬТУРА XVIII ст.

Мета вивчення: ознайомити студентів з особливостями й відмінностями танцювальної культури першої та другої половини XVIII ст., що пов'язані з історичними обставинами цього часу; стильовими особливостями та технікою виконання танців; танцями, які були популярні в першій і другій половині цього століття.

Література: основна (1-5; 7), додаткова (1-3; 6; 8; 12-17; 20; 24)

Питання для самостійної роботи:

1. Як змінилась танцювальна культура під час правління Людовика XV?
2. Надати описання чоловічого та жіночого костюмів XVIII ст.
3. Які вже існуючі раніш танцювальні форми отримали розвиток в XVIII ст.
4. Як змінилась танцювальна лексика в XVIII ст.?
5. В чому полягають особливості контрдансів?
6. Розповісти історію походження полонезу.
7. Які танці з'явилися в епоху французької буржуазної революції?

Лекція № 8.

Тема № 17: ПОБУТОВИЙ ТАНЕЦЬ В РОСІЇ

Мета вивчення: ознайомити студентів з історією виникнення бальних танців у Росії, з реформами Петра I, впровадженням балів у життя знаті, танцювальною культурою Росії XVIII та XIX ст.ст.

Література: Основна (1-5; 7), додаткова (1-4; 6; 8-10; 15-17; 19; 20; 23)

Питання для самостійної роботи:

1. Як змінилось відношення до бальних танців за часи правління Петра I ?
2. Правила проведення асамблей – перших російських балів.
3. Які танці були популярні в епоху Петра I?
4. Привести назви танців розповсюджених в Росії в XVIII ст.
5. Види балів, які мали місце в XIX ст. в Росії?
6. Які танці популярні в Росії в XIX ст.?

ОПАНУВАННЯ ПРАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Заняття № 1

Тема: Реверанси дам та уклони кавалерів XIX століття

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: базова (3, 4, 8, 9, 19, 21, 22), допоміжна (1, 5, 6, 7, 8-10)

Завдання:

1. Вивчити постанову корпусу дам, положень рук, позицій ніг.
2. Вивчити реверанси дами та реверанси дами з віялом у руках.
3. Вивчити постанову корпусу кавалера, положень рук, позиції ніг.
4. Вивчити уклони кавалера (військового та цивільного).
5. Відпрацювати реверанси дам та уклони кавалерів в поєднанні з кроками.

6. Занотувати матеріал в конспекті.

Заняття № 2-4

Тема: **Основні елементи танців XIX століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: базова (3, 4, 8, 9, 19, 21, 22), допоміжна (1, 5, 6, 7, 8-10)

Завдання:

1. Повторити та закріпити постанову корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.
2. Виконувати реверанси дами та уклони кавалера.
3. Вивчити основні елементи французької кадрили та екоसेзу: pas glissé; pas chassé; pas élevé; поворотів А і Б
4. Вивчення форми pas chassé; double pas chassé.
5. Вивчити основні елементи алеману, лендлеру: основний крок лендлеру (з просуванням вперед та назад); pas balancé (на місці, з просуванням вперед, назад, з обертом); pas de basque (на місці, з просуванням вперед, з обертом); pas вальсу (без оберту, з обертом, вправо та вліво).
6. Зафіксувати в конспекті практичний матеріал.

Заняття № 5-13

Тема: **Композиції танців XIX століття**

Мета вивчення: засвоєння композицій танців XIX століття, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: базова (3, 4, 8, 9, 15-19, 20-22), допоміжна (1,3, 5, 6, 7, 8-11)

Завдання:

1. Повторити та закріпити основні рухів французької кадрили, екосезу, лендлеру, алеману.
2. Вивчити комбінації танців.
3. Вивчити композиції французької кадрили.
4. Вивчити композиції лендлеру.
5. Вивчити композиції алеману.
6. Вивчити композиції екосезу.
7. Зробити запис вивчених композицій танців.

Заняття № 14-15

Тема: **Реверанси дам та уклони кавалерів XV-XVI століть**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: базова (3, 7-9, 12-14, 18, 19), допоміжна (1, 5, 6, 7-9)

Завдання:

1. Засвоїти постанову корпусу дами, положення рук дами, манеру тримати сукню, позиції ніг.
2. Вивчити реверанс та «салют» дами.
3. Вивчення постанови корпусу кавалера, положення рук; набути навички поводження з головним вбранням.
4. Вивчити уклон та «салют» кавалера.
5. Відпрацювати реверанс дами та уклон кавалера в поєднанні з кроками.
6. Вести конспект.

Заняття № 16-18

Тема: **Основні елементи танців XV-XVI століть**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: базова (3, 7-9, 12-14, 18, 19), допоміжна (1, 5, 6, 7-9)

Завдання:

1. Повторити та закріпити постанову корпусу дами, кавалера, положень рук, позицій ніг.
2. Виконувати композиції реверансів дам та уклонів кавалерів.
3. Вивчити основні рухи селянського бранлю: винесення ніг вперед та назад (в IV повітряну позицію) з підскоком; погойдування корпусу по II позиції, вивчення різних варіантів поєднання основних рухів, а також ускладнених поворотами.
4. Вивчення основні рухи фарандоли: сланкий біг з просуванням вперед, назад, з боку в бік, в повороті; підскок на опорній нозі з винесенням робочої ноги вперед, вбік;
5. Вивчити основні елементи павани: кроки бранлю (простий, подвійний, з репризою); крок павани.
6. Вивчити основні елементи гальярди: кроки; *grue*; *pas élevé*; переступ; гальярдний стрибок; руада; *pas chassé*; позування.
7. Вивчити основні елементи куранти: *pas tombé* з просуванням вперед; *pas tombé* з просуванням вперед, в поєднанні з кроками; *pas de bourrée*; *pas jeté*; позування.
8. Вивчення основних рухів сарабанди: кроки; *pas glissé* вбік в поєднанні з кроками; позування; сполучення *tombé-couré* на місці з кроком вбік та *battements tendus* вперед.
9. Вести конспект.

Заняття № 19-28

Тема: **Композиції танців XV-XVI століть**

Мета вивчення: засвоєння композицій танців, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: базова (3, 7-9, 12-14, 18, 19), допоміжна (1, 5, 6, 7-9)

Завдання:

1. Виконувати реверанс дами та уклон кавалера.
2. Повторювати та закріплювати основні рухи танців, що до вивчаються.
3. Вивчити композиції селянського бранлю; фарандоли, морванського бранлю.
4. Вивчити композиції танців павана, куранта.
5. Вивчення композиції гальярди, сарабанди
6. Робити запис композицій танців в конспектах.

Заняття № 29

Тема: **Реверанси дам та уклони кавалерів XVII століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: базова (2, 3, 5, 6, 8-10, 12, 14, 15-18), допоміжна (1, 4-7, 9)

Завдання:

1. Вивчити постанову корпусу дами, положення рук, манеру тримати сукню, позиції ніг.
2. Вивчити реверанс та «салют» дами.
3. Вивчити постанову корпусу кавалера, положення рук, позиції ніг, набути навички поводження з головним вбранням.
4. Вивчити уклон та «салют» кавалера.
5. Відпрацьовувати реверанс дами та уклон кавалера в поєднанні з кроками.
6. Вести конспект.

Заняття № 30-31

Тема: **Основні елементи танців XVII століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: базова (2, 3, 5, 6, 8-10, 12, 14, 15-18), допоміжна (1, 4-7, 9)

Завдання:

1. Повторювати та закріплювати постанову корпусу дами, кавалера, положень рук, позицій ніг.
2. Виконувати реверанс дами та уклон кавалера.

3. Вивчити основні елементи повільного менуету: основний крок менуету; pas menus; pas grave чи balance menuet; крок вперед та pas de bourrée; позування.
4. Вивчити основні рухи романески: кроки на пів пальцях; pas chassé з просуванням вперед, вбік та назад; pas de bourrée; pas de bourrée en tournant; relevé з салютом; pas glissade; sissonne ouverte; pas ballotté; pas jeté; pas tombé без просування.
5. Вести конспект.

Заняття № 32-35

Тема: **Композиції танців XVII століття**

Мета вивчення: засвоєння композицій танців XVII століття, стилю, манери та методики виконання.

Література: базова (2, 3, 5, 6, 8-10, 12, 14, 15-18), допоміжна (1, 4-7, 9)

Завдання:

1. Виконувати реверанс дами та уклон кавалера.
2. Повторювати та закріплювати основні рухи повільного менуету та романески.
3. Вивчити композицію повільного менуету.
4. Вивчити композицію романески.
5. Зробити запис вивчених танців.

Заняття № 36

Тема: **Реверанси дам та уклони кавалерів XVIII століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: базова (2, 3, 5-9, 11-17, 19, 20, 21), допоміжна (1, 4-7, 9)

Завдання:

1. Опанувати постанову корпусу дами та кавалера, положення рук, позиції ніг.
2. Вивчити реверанси та «салюти» дам, уклони та «салюти» кавалерів.
3. Вивчити композиції уклонів дам і кавалерів в поєднанні з кроками.
4. Вести конспект.

Заняття № 37

Тема: **Основні елементи танців XVIII століття**

Мета вивчення: опанування стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: базова (2, 3, 5-9, 11-17, 19, 20, 21), допоміжна (1, 4-7, 9)

Завдання:

1. Повторювати та закріплення постанови корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.
2. Виконувати реверанс дами та уклон кавалера.
3. Вивчити основні елементи швидкого менуету: реверанс з легким стрибком; pas chassé; pas menus; balancé menuet; sissone ouverte; pas de bourrée; позування.
4. Вивчити основні елементи гавоту та жиги: entrechat quatre; pas chassé; pas de bourrée; pas jeté; кроки на пів пальці в позу arabesque; pas menus; pas glissade; temps leve; pas assemblé; changement de pied; pas echappe на II поз., сценічні sissonnes в II arabesque, позування.
5. Вивчити основний крок полонезу.
6. Вести конспект.

Заняття № 38-41

Тема: **Композиції танців XVIII століття**

Мета вивчення: опанування композицій танців XVIII століття, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: базова (2, 3, 5-9, 11-17, 19, 20, 21), допоміжна (1, 4-7, 9)

Завдання:

1. Виконувати реверанс дами та уклон кавалера.
2. Повторювати та закріплювати основні рухи швидкого менуету, гавоту, жиги, полонезу.
3. Вивчити композицію швидкого менуету.
4. Вивчити композицію гавоту, жиги.
5. Вивчити композицію полонезу.
6. Зафіксувати в конспектах малюнки, рухи в відповідних музичних розкладках, композиції танців що вивчались.

4. Форми поточного та підсумкового контролю;**Методи навчання**

Лекційні, практичні заняття, самостійна робота тощо.

Форми контролю

Усне опитування, перевірка практичного володіння методикою виконання та викладання уклонів, елементів танців, композицій танців, академічний показ, перевірка ведення конспектів, підсумковий контроль: залік, іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти

Залік в 5 семестрі

Розділ 1	Розділ 2						Розділ 3				Акад. показ	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	4-12	60-100
1-2	1-2	1-2	1-2	3-6	5-7	16-22	1-2	7-11	9-15	11-17		

Розподіл балів за формами контролю:

- Усне опитування – від 1 до 2, 5 опитувань від 5 до 10 балів (T1, T2, T3, T4, T8);
 - Практичне виконання уклонів та здійснення запису композицій уклонів: T5 – від 3 до 6 балів, T9 – від 7 до 11 балів;
 - Виконання основних елементів танців: T6 – 5-7 балів, T10 – 9-15 балів;
 - Володіння технікою та манерою виконання танців та здійснення їх запису в конспектах: T7 – 16-22 бали, T11 – 11-17 балів;
- Академічний показ – 4-12 балів.

Екзамен в 6 семестрі

Розділ 4				Розділ 5				Акад. показ	іспит	
T12	T13	T14	T15	T16	T18	T19	T20	4-12	10	60-100
1-2	4-8	3-7	10-18	1-2	3-7	3-7	20-25			

Розподіл балів за формами контролю:

- Усне опитування – від 1 до 2, 3 опитування від 3 до 6 балів (T12, T16, T17);
- Практичне виконання уклонів та здійснення запису композицій уклонів: T13 – 4-8 балів, T18 – 3-7 балів;
- Виконання основних елементів танців: T14, T19 – 3-7 балів кожна;
- Володіння технікою та манерою виконання танців та здійснення їх запису в конспектах: T15 – 10-18, T20 – 20-25 балів;
- Академічний показ – 4-12 балів.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю:

Залік — від 60 до 100 балів

Іспит — від 60 до 90 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Опорні конспекти, комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); нормативні документи, відео матеріали.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Балетний клас, оснащений дзеркалами, музичний інструмент (фортепіано), концертмейстер, нотний матеріал, довгі та широкі спідниці

5. Рекомендовані жерела інформації Основна література

- 1 Васильєва Е. Д. Танец: учеб. Пособие М. : Искусство, 1968
- 2 Гавликовский Н. Л. Руководство для изучения танцев СПб. ; М. ; Краснодар : Лань : Планета музыки, 2010
- 3 Еремина-Соленикова Е. Старинные бальные танцы. Новое время / Е. Еремина-Соленикова. — СПб. : «Издательство ПЛАНЕТА МУЗЫКИ»; Изда-тельство «Лань», 2010. — 256 с.
- 4 Захарова О. Ю. Русский бал XVIII – начала XX века. Танцы, костюмы, символика М. : Центрполиграф, 2010
- 5 Ивановский Н. П. Бальный танец XVI-XIX веков Калининград : Янтар. Сказ, 2004
- 6 Михайлова-Смольнякова Е. Старинные бальные танцы. Эпоха Возрождения / Е. Михайлова-Смольнякова — СПб. : «Издательство ПЛАНЕТА МУЗЫКИ»; Издательство «Лань», 2010. — 176 с.
- 7 Уклад. Л. М. Шилова Історичний бальний танець та методика його викладання конспект лекцій для студ. ф-ту хореогр. мистецтва, що навчаються за освітньо-кваліфікац. рівнем "Бакалавр" напрям 6.020202 "Хореогр." Харків : ХДАК, 2013
- 8 Уклад. Л. М. Шилова Історичний бальний танець та методика його викладання. Бальні танці епохи раннього Відродження [Електронний ресурс] : навч.-метод. Матеріали Харків : ХДАК, 2016
- 9 Уклад. Л. М. Шилова Історичний бальний танець та методика його викладання. Бальні танці епохи пізнього Відродження [Електронний ресурс] : навч.-метод. матеріали Харків : ХДАК, 2017
- 10 Уклад. Л. М. Шилова Історичний бальний танець та методика його викладання. Композиції танців епохи Відродження [Електронний ресурс] : навч.-метод. матеріали Харків : ХДАК, 2019

Допоміжна

1. Бахрушин Ю. История русского балета: Учебное пособие для инсти-тутов культуры, театральных, хореографических и культпросвет-училищ / Ю. Бахрушин. — 3-е изд. — М., 1977. — 287 с.

2. Блок Л. Классический танец. История и современность / Л. Блок. — М. : Искусство, 1987. — 554 с.
3. Васильева-Рождественская М. Историко-бытовой танец / М. Васильева-Рождественская. — М. : Искусство, 1987. — 382 с.
4. Воронина И. Историко-бытовой танец/И. Воронина. — М.:Искусство,1980. — 128с.
5. Все о балете.Словарь-справочник / Сост. Е. Суриц; Под ред. Ю. Слонимского. — М.-Л. : Музыка, 1966. — 454 с.
6. Еремина М. Ю. Роман с танцем / М. Ю. Еремина. — СПб., ОООФ «Созвездие», 1998, — 252 с.
7. Зайцева Ю. Возникновение исторических танцев в период Античности и Средневековья. Влияние эпохи на становление и развитие некоторых из них / Ю. Зайцева. Вестник Академии Русского балета, 2009, №1 (21), №2 (22).
8. Иванова В. Историко-бытовой танец. Методические разработки для преподавателей культурно-просветительных училищ, хореографических школ и школ искусств / В. Иванова. — М., 1989, 1 и 2 выпуск.
9. Кветная О. Историко-бытовой танец в репертуаре хореографических коллективов / О. Кветная. — М., 1981. — 255 с.
10. Красовская В. История русского балета / В. Красовская. — Ленингр. гос. ин-т театра, музыки и кинематографии. — Л., 1978. — 231 с.
11. Красовская В. История западноевропейского балета от возникновения до середины XVIII века / В. Красовская. — М.-Л. : Искусство, 1979. — 295 с.
12. Красовская В. Западноевропейский балетный театр. Эпоха Новерра / В. Красовская. — М.-Л. : Искусство, 1981. — 288 с.
13. Киреева Е. История костюма / Е. Киреева. — М. : Просвещение, 1976. — 176 с.
14. Кибалова Л. Иллюстрированная энциклопедия моды / Л. Кибалова, Гербенова О., Ламарова М. — М.: изд-во Артия, Чехословакия, 1987. — 608с.
15. Кох И. Основы сценического движения/И. Кох. — М.-Л.: Искусство, 1970.—568с.
16. Мерцалова М. История костюма / М. Мерцалова. — М.: Искусство, 1972.
17. Нагайцева Л. Композиция бытового танца/Л. Нагайцева. — Краснодар,1990.—66с.
18. Таланкина Л. Методические указания по курсу «Композиция историко-бытового танца» / Л. Таланкина. — М. : ГИТИС, 1987. — 56 с.
19. Уральская В. Некоторые вопросы теории и практики бальной хореографии. Труды НИИ культуры /В. Уральская. — М.,1979. — 89с.
20. Худеков С. Иллюстрированная история танца / С. Худеков. — М. : Эксмо, 2009. — 288 с.
21. Шульгина А. Методика преподавания историко-бытового танца / А. Шульгина. — М. : ГИТИС, 1981. —128 с.
22. Шульгина А. Композиция и методика преподавания историко-бытового танца. / А. Шульгина. — М.: ГИТИС, 1984. — 97 с.
23. Шульгина А. Бальный танец. Бытовая хореография России, конец XIX — начало XX века / А. Шульгина. // Серия «Балет», 2005. вып 1.
24. Элькис Г. О пластическом тренаже актера / Г. Элькис. — К. : Мистецтво, 1986, — 118 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
4. Інтернет-ресурси

Контрольні питання з дисципліни для підсумкового контролю (держіспит «Мистецтво хореографа»)

1. Предмет вивчення та термінологія історичного бального танцю.
2. Джерела вивчення історичного бального танцю.

3. Сфера застосування історичного бального танцю.
4. Ціль та завдання вивчення історичного бального танцю.
5. Методика викладання історичного бального танцю.
6. Танцювальна культура середньовіччя.
7. Побутові танці епохи Відродження.
8. Танцювальна культура XVII століття.
9. Відкриття Королівської Академії танцю; мета й завдання її створення, значення діяльності.
10. Танцювальна культура першої половини XVIII століття.
11. Танцювальна культура другої половини XVIII століття.
12. Танцювальна культура XIX століття.
13. Побутовий танець в Росії.
14. Порівняльна характеристика техніки та манери виконання історичних бальних танців XVI та XIX століть.
15. Порівняльна характеристика техніки та манери виконання історичних бальних танців XVII та XVIII століть.
16. Зв'язок історичного бального танцю із сценічною практикою.
17. Вплив костюму на стиль та манеру виконання історичних бальних танців.
18. Методика виконання реверансу дами та уклону кавалера XV-XVI століть.
19. Методика виконання реверансу дами та уклону кавалера XVII століття.
20. Методика виконання реверансу дами та уклону кавалера XVIII століття.
21. Методика виконання реверансу дами та уклону кавалера XIX століття.
22. Методика виконання форм PAS CHASSE.
23. Історія походження та композиції танців XIX століття (Лендлера, Екосезу, Французької кадрили, Алемана).
24. Композиції Селянського бранлю, Фарандоли, Морванського бранлю.
25. Історія походження та композиції Гальярди, Куранти, Павани, Сарабанди, Вольти.
26. Історія походження та композиції повільного Менуету, Романески.
27. Методика виконання екзерсису на матеріалі рухів XVIII століття.
28. Історія походження та композиція швидкого Менуету, Гавоту.
29. Історія походження та композиція Полонезу.

Навчальне видання

ІСТОРИЧНИЙ БАЛЬНИЙ ТАНЕЦЬ

Програма та навчально-методичні матеріали з дисципліни

для студентів факультету хореографічного мистецтва освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр», спеціальності 024 «Хореографія», освітньої програми «Народна хореографія»

Укладач ШИЛОВА Л.М.

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерна верстка ШИЛОВА Л.М.